

Sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej i absolutorium

Zgodnie z art. 226 Konstytucji RP Rada Ministrów w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego przedkłada Sejmowi sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej wraz z informacją o stanie zadłużenia państwa.

Sejm rozpatruje przedłożone sprawozdanie i po zapoznaniu się z opinią NIK podejmuje w terminie 90 dni od dnia przedłożenia Sejmowi sprawozdania, uchwałę o udzieleniu lub o odmowie udzielenia RM absolutorium. Zatwierdzenie zamknięcia rachunków państwowych jest udzieleniem rządowi absolutorium.

NIK - naczelny organ kontroli państwowej podlegający Sejmowi i działający na zasadach kolegialności - przedkłada Sejmowi:

- analizę wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej,
- opinię w przedmiocie absolutorium dla RM,
- informacje o wynikach kontroli, wnioski i wystąpienia określone w ustawie.

W praktyce różne są terminy, w których NIK przedkłada Sejmowi ww. dokumenty. Najwcześniej bo już w pierwszych dniach lipca do komisji sejmowych trafiają - niezależnie od informacji przesyłanych przez dysponentów budżetu - informacje o wynikach kontroli NIK dotyczących w szczególności poszczególnych części budżetowych, co pozwala na prace tych komisji zgodnie z harmonogramem określonym przez Prezydium Sejmu. W połowie lipca Sejm otrzymuje analizę wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej, natomiast opinia w przedmiocie absolutorium jest przedkładana w drugiej połowie lipca (przy ocenie wykonania budżetu roku 2000 r. przedłożona została 23 lipca).

Przy pracach nad sprawozdaniem z wykonania budżetu państwa duże zainteresowanie budzi kwestia znaczenia opinii przedkładanej przez NIK oraz udzielenia bądź odmowy udzielenia RM absolutorium. Dlatego też, pokrótce należy wspomnieć o niektórych jej aspektach:

- opinia NIK w przedmiocie absolutorium może być zarówno pozytywna jak i negatywna (**zob. zał. nr 1**).

Sprawozdanie RM i opinia NIK są przedmiotem rozważań Komisji Finansów Publicznych, która składa wniosek o udzielenie bądź odmowie udzielenia RM absolutorium.

Udzielenie absolutorium następuje uchwałą Sejmu podjętą większością głosów w obecności co najmniej ustawowej liczby posłów. Sejm może przychylić się do wniosku Komisji i uznać za słuszną opinię NIK, lecz może także zająć w tych sprawach odmienne stanowisko (**zob. zał. nr 2**).

Uchwała Sejmu w przedmiocie absolutorium może zawierać także elementy krytyczne. Treść takiej uchwały z roku 2000 brzmiała następująco:

„Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 lipca 2000 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 1999 r. oraz w sprawie absolutorium dla Rady Ministrów

I. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjmuje sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 1999 r.

II. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej udziela Radzie Ministrów absolutorium za okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 1999 r.

III. Jednocześnie Sejm Rzeczypospolitej Polskiej zwraca uwagę na istotne nieprawidłowości w wykonaniu budżetu państwa w:

- Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych,

- zakresie realizacji inwestycji wieloletnich.”(patrz: M.P. z 2000 r. Nr 23, poz. 469)

W świetle obowiązującego prawa odmowa udzielenia Radzie Ministrów przez Sejm absolutorium z wykonania ustawy budżetowej nie rodzi żadnych bezpośrednich skutków prawnych. Może ona jednak stanowić przesłankę uprawniającą do wystąpienia z wnioskiem o pociągnięcie Rady Ministrów, bądź jej poszczególnych członków, do odpowiedzialności z tytułu art. 156, 157, 158 i 159 Konstytucji. Jest to rozwiązanie odmienne od tego które obowiązywało pod rządami ustawy konstytucyjnej z 17 października 1992 r., której art. 22 stanowił, że "W razie nieotrzymania absolutorium Rada Ministrów podaje się do dymisji". Rezygnacja z tego rozwiązania podyktowana została tym m.in., że rząd który wykonywał ustawę budżetową i którego działania nie zostały przez Sejm zaakceptowane, może już nie istnieć w momencie podejmowania uchwały w przedmiocie absolutorium. Nałożenie obowiązku podania się do dymisji na nowy rząd oznaczałoby, że ponosiłby on odpowiedzialność za nie swoje działania.

Gdy Sejm w następstwie nieudzielenia absolutorium chce odwołać RM, może to uczynić w drodze konstruktywnego wotum nieufności (art. 158 Konstytucji). Wniosek w tej sprawie musi złożyć co najmniej 46 posłów, wskazując jednocześnie imiennie kandydata na Prezesa RM. Wniosek może być poddany pod głosowanie nie wcześniej niż po upływie 7 dni od jego zgłoszenia. Wotum nieufności zostanie uchwalone jeśli za wnioskiem opowie się większość ustawowej liczby posłów, tj. co najmniej 231.